МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	С Соціальні науки, журналістика та інформація
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	С 4 «Психологія»
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Соціально-гуманітарний

Біла Церква-2025

Робоча програма з навчальної дисципліни «Психологія особистості» для здобувачів вищої освіти соціально-гуманітарного факультету за спеціальністю С 4 «Психологія», перший рівень вищої освіти / Укладач О.П. Скуловатова. Біла Церква: БНАУ, 2025. 18 с.

Розробник: О.В. Скуловатова, канд. психол. наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри психології та здоров'я людини (протокол № 1 від 13.08.2025 р.)

В. о. завідувача кафедри психології
та здоров'я людини _____ Олена ХОМЧУК

Гарант ОП _____ Олена ХОМЧУК

Схвалено методичною радою соціально-гуманітарного факультету
(Протокол № 01 від 26.08.2025 р.)

Голова методичної ради, доцент _____ Інна КОВАЛЬЧУК

© Біла Церква, БНАУ, 2025

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ 4
2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ 5
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ 5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ» 6
5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ 11
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ 13
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ 18
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ 19
9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ 19
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ 19
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ 22
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ 22

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

За планом 2025-2026 навчального року на вивчення дисципліни «Психологія особистості» для денної та заочної форми навчання передбачено 240 академічних годин (8 кредитів ECTS), у т.ч. аудиторних – 104 годин (лекції – 42, практичні заняття – 60), самостійна робота студентів – 135 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено у таблиці:

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів, відповідних ECTS – 9</td><td rowspan="2">Галузь знань
С Соціальні науки, журналістика та інформація</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 6</td><td rowspan="5">Спеціальність
С4 «Психологія»</td><td>1-й</td><td>1-й
2-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Індивідуальне науково-дослідне завдання – проєкт за вибором здобувача вищої освіти</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>1,2-й</td><td>2,3-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість академічних годин – 240</td><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>42 год.</td><td>10</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 4
самостійної роботи здобувача – 4</td><td rowspan="5">Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти</td><td colspan="2">Практичні</td></tr>
<tr><td>60 год.</td><td>12</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота
(у т.ч. на виконання ІНДЗ)</td></tr>
<tr><td>135 год.</td><td>218</td></tr>
<tr><td>Підсумковий контроль: залік, іспит (17 год)</td><td>Підсумковий контроль: залік (2 год), іспит (3 год)</td></tr>
</table>

Мета вивчення дисципліни: розкрити психологічні особливості становлення, розвитку та саморозвитку особистості; узагальнити знання студентів про основні поняття та категорії психології особистості в

традиційних та новітніх теоріях зарубіжної та 2 вітчизняної психології; систематизувати знання студентів про окремі психічні якості в інтегральне поняття особистості.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язковий освітній компонент «Психологія особистості» передбачає попереднє оволодіння знаннями з філософії та загальної психології.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Програмний результат навчання відповідно до Стандарту вищої освіти спеціальності «Психологія»	**Результати навчання з дисципліни «Психологія особистості»**
ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.	ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.	СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання). СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни). СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту. СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологія особистості»

Змістовий модуль 1. Основні підходи до вивчення особистості в психології

Тема 1. Психологія особистості як наукова дисципліна

Основні напрями вивчення особистості. Аналіз поняття «особистість». Базові категорії психології особистості: людина, індивід, особистість, індивідуальність. Історія становлення психології особистості. Критерії оцінювання теорій особистості (персонологічних теорій).

Багатовимірність у розумінні особистості. Основні положення, спрямовані на висвітлення природи особистості і рушійних сил її розвитку: структура, мотивація, розвиток особистості тощо. Об'єкт, предмет та методи психології особистості.

Тема 2. Психоаналітична концепція З. Фройда

Основні поняття та категорії психоаналізу. Історія виникнення психоаналізу. Зміст поняття психоаналізу. Базові поняття психоаналізу. Психоаналітичне вчення про несвідоме. Помилкові дії. Сновидіння та їх тлумачення. Роль та значення концепції З. Фройда в історичній ретроспективі психології.

Тема 3. Теорія і методологія психоаналізу

Сексуальне життя людини в психоаналітичній теорії. Психоаналітичне розуміння структури психіки. Психологічний зміст страху. Теорія та практика клінічного психоаналізу. Зміст і етіологія неврозів. Характеристика опору. Прояви опору. Особливості пропрацювання опору. Перенос і контрперенос.

Тема 4. Учні та послідовники психоаналізу

Індивідуальна психологія А. Адлера. Теорія К.Г. Юнга. Соціокультурна психологія Карен Хорні. Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма. Епігенетична теорія розвитку особистості Е. Еріксона.

Тема 5. Диспозиційний напрям у психології особистості

Загальна характеристика диспозиційного напряму у психології особистості. Диспозиційна теорія особистості Гордона Олпорта. Теорія типів особистості Ганса Айзенка. Структурна теорія рис особистості

Раймонда Кеттела.

Тема 6. Когнітивний та біхівіористичний підхід до особистості

Біхівіоризм. Перші експеременти біхівіористів. Загальна характеристика когнітивного підходу до особистості. Розвиток мислення в онтогенезі (теорія Жана Піаже). Теорія особистісних конструктів Джорджа Келлі. Теорія поля Курта Левіна.

Тема 7. Гуманістичний напрям у психології особистості

Загальна характеристика гуманістичного напряму. Теорія самоактуалізації Абрахама Маслоу. Феноменологічна теорія Карла Роджерса. Особистість у логотерапії Віктора Франкла. Екзистенційна психологія Ролло Мея.

Тема 8. Теорії особистості у вченнях психологів США і Європи

Соціально-когнітивна теорія особистості Альберта Бандури. Теорія соціального научіння Джуліана Роттера. Психологія свідомості Вільяма Джемса. Особистість в «описовій психології» Вільгельма Дільтея та Едуарда Шпрангера. Теорії особистості у французькій соціологічній школі. Транзактний аналіз Еріка Берна

Тема 9. Класичні вітчизняні теорії особистості

Теорія особистості у працях Г. С. Костюка. Особистість як «система систем» психологічних властивостей. Принцип розвитку як методологічна основа розуміння процесу становлення особистості. Динамічна функціональна теорія особистості за К. К. Платоновим. Єдність особистості й діяльності. Психологічна структура особистості за К. К. Платоновим. Особистість у філософсько-психологічній концепції С. Л. Рубінштейна. Взаємозв’язок життєвого шляху та загального психологічного складу особистості. Психологічна структура властивостей особистості. Властивості особистості як регулятори поведінки та діяльності особистості. Розуміння особистості через систему методологічних принципів (за О. М. Ткаченком). Концепція українського персоналізму О. Кульчицького. Особистість як інтегративний зв'язок психічних функцій і явищ.

Тема 10. Моделі особистості в сучасній українській психології

Особистість як інтегральна психологічна якість у працях С.Д. Максименка, Г.О. Балла, М.Й. Боришевського й інших. Сучасні теорії формування особистості в українській психології. Теорія розвитку

особистості школяра в навчальній діяльності (за О.К Дусавицьким). Теорія виховання творчої особистості на основі стратегіального підходу (за В.О. Моляко). Моністична теорія багатовимірного розвитку особистості у працях В.Ф. Моргуна. Методологічні засади розуміння багатовимірної природи та побудови особистості. Прикладні та прогностичні дослідження на засадах теорії багатовимірного розвитку особистості. Суб'єктність особистості (за В.О. Татенком). Індивід й особистість у психологічній теорії часу Б.Й.Цуканова. Життєвий світ особистості (за Т.М. Титаренко) та стратегії її самореалізації.

Змістовий модуль 2. Психологічна характеристика особистості

Тема 11. Індивідуально-психологічні та соціально-психологічні властивості особистості

Загальна характеристика властивостей людини як індивіда. Погляди психологів на роль генетичних чинників у розвитку особистості. Вікові індивідні властивості та особистість. Статевий диморфізм і статева ідентифікація особистості. Основні підходи до дослідження темпераменту. Соціально зумовлені характеристики особистості. Поняття про характер. Типологія характерів. Акцентуації характеру.

Тема 12. Самосвідомість (Я-концепція) особистості

Самосвідомість як умова розвитку особистості. Механізми самосвідомості. Структура Я-концепції особистості та її етапи розвитку. Статево-рольові стереотипи. Самооцінка особистості. Самоефективність та самоактуалізація як компоненти поведінкової складової Я-концепції особистості. Самоусвідомлення та саморегуляція.

Змістовий модуль 3. Характеристика сфер особистості

Тема 13. Ціннісно-мотиваційна сфера особистості

Потреби і мотиви як джерело активності особистості. Потреби як механізм, що запускає активність людини. Класифікація потреб. Мотив як усвідомлена потреба, як спонукання до активності. Класифікація мотивів. Структура мотиву. Функції мотиву. Мотив і мотивація. Мотивація як процес формування мотиву. Основні мотиваційні утворення. Зовнішня мотивація. Внутрішня мотивація. Спрямованість особистості як система стійких мотивів, що спонукають людину до діяльності (Л. І. Божович). Види спрямованості: спрямованість на взаємодію, ділова спрямованість, спрямованість на себе.

Тема 14. Теорії розвитку ціннісно-мотиваційної сфери особистості

Умови розвитку ціннісно-мотиваційної сфери особистості. Дефіцитарна мотивація й мотивація досягнення (А. Маслоу). Розвиток мотивації в діяльності особистості. Теорія мотивації досягнення успіху й уникнення невдач у різних видах діяльності (Дж. Аткінсон, Д. Макклеланд). Теорія каузальної атрибуції: пояснення особистістю мотивів своєї поведінки і поведінки інших людей (Ф.Хайдер, Дж. Келлі). Самоактуалізація особистості. Ціннісні орієнтації як змістовна характеристика спрямованості (М. Рокич). Термінальні та інструментальні цінності.

Тема 15. Когнітивна сфера особистості

Когнітивні стилі та їх характеристика. Оціночні судження: якірний ефект, ефект стереотипізації, ефект ореола, нереалістичний оптимізм. Впив емоцій на когнітивні процеси. Детермінанти когнітивного розвитку.

Тема16. Емоційна сфера особистості

Функції емоцій у керуванні поведінкою і діяльністю людини. Емоції очікування і прогнозу. Фрустраційні емоції. Комунікативні емоції. Інтелектуальні емоції. Характеристика емоційних станів, що виникають у процесі діяльності. Емоційні властивості та типи особистості. Характеристика різних почуттів.

Тема 17. Поведінкова сфера особистості

Поведінка особистості в суспільстві. Вплив суспільства на статус і соціальну роль особистості. Особистість і соціальні ролі. Вплив соціальних норм на регуляцію поведінки особистості. Установки, стереотипи та імідж особистості як засоби регуляції її поведінки. Психологічні механізми цілеспрямованої поведінки.

Змістовий модуль 4. Розвиток особистості

Тема 18. Етапи розвитку особистості. Процес становлення і розвитку особистості в онтогенезі

Періодизація психічного розвитку особистості. Концепція стадіального розвитку психіки (Ж. Піаже). Концепція періодизації психічного розвитку особистості (Д. Ельконін). Стадії психосоціального розвитку особистості (З. Фрейд, Е. Еріксон). Рівні розвитку особистості:

доособистісний, егоїстичний, групоцентричний, гуманістичний, духовний (Б. Братусь).

Тема 19. Особистісне зростання і його критерії. Зріла особистість

Зріла особистість та її характеристики (Г. Олпорт). Критерії психічно зрілої особистості: зріла і відповідальна людина в соціально-сексуальних стосунках (З. Фрейд); соціально-корисний тип (А. Адлер); інтегрована, гармонійна і цілісна особистість (К. Юнг); его-ідентична особистість (Е.Еріксон); самоактуалізована особистість (А. Маслоу); особистість, що повноцінно функціонує (К. Роджерс); самореалізація особистості. Проблема особистісного вибору (Е. Фромм). Особистісний смисл (О. М. Леонтьєв, В.Франкл) та ін. Продуктивна особистість (Е. Фромм). Творча особистість, закономірності розвитку.

Тема 20. Кризи особистості в сучасному суспільстві

Розуміння криз особистості у психології. Гармонійний і дисгармонійний розвиток особистості. Етапи проживання потрясінь і прийняття нових умов реальності. Ставлення до кризи та шляхи її подолання.

Тема 21. Психологічне здоров’я та психологічна стійкість особистості

Розуміння психічного здоров’я. Модель здорової особистості в теоріях зарубіжних дослідників. Внутрішня картина здоров’я людини. Вплив суспільної дійсності на психічне здоров’я особистості. Психічна стійкість особистості. Саногенний потенціал особистості, його активізація і саморегулювання.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лб.	інд	СРС		л	п	лб	інд	СРС
Змістовий модуль 1. Основні підходи до вивчення особистості в психології												
Тема 1. Психологія особистості як наукова дисципліна	12	2	4			6	11	1				10
Тема 2. Психоаналітична концепція З. Фройда	12	2	4			6	11	1				10
Тема 3. Теорія і методологія психоаналізу	12	2	2			6	11	1				10
Тема 4. Учні та послідовники психоаналізу	12	4	4			6	11	1				10
Тема 5. Диспозиційний напрям у психології особистості	12	2	2			6	11	1				10
Тема 6. Когнітивний та біхівіористичний підхід до особистості	12	2	2			6	11		1			10
Тема 7. Гуманістичний напрям у психології особистості	12	2	2			6	11		1			10
Тема 8. Теорії особистості у вченнях	13	2	2			6	11		1			10

психологів США і Європи												
Тема 9. Класичні вітчизняні теорії особистості	13	2	2			6	11		1			10
Тема 10. Моделі особистості в сучасній українській психології	13	2	2			6	11		1			10
Разом за змістовим модулем 1	127	22	26			60	110	5	5			100
Змістовий модуль 2. Психологічна характеристика особистості												
Тема 11. Індивідуально-психологічні та соціально-психологічні властивості особистості	17	2	4			6	11	1				10
Тема 12. Самосвідомість (Я-концепція) особистості	13	2	2			6	11		1			10
Разом за змістовим модулем 2	30	4	6			12	22	1	1			20
Змістовий модуль 3. Характеристика сфер особистості.												
Тема 13. Ціннісно-мотиваційна сфера особистості	13	2	4			6	11	1				10
Тема 14.Теорії розвитку ціннісно-мотиваційної сфери особистості	13	2	4			6	11		1			10
Тема 15. Когнітивна сфера особистості	13	2	4			6	11		1			10

Тема16. Емоційна сфера особистості	13	2	4			6	11	1				10
Тема 17. Поведінкова сфера особистості	13	2	2			6	11		1			10
Разом за змістовим модулем	65	10	22			30	55	2	3			50
Змістовий модуль 4. Розвиток особистості												
Тема 18. Етапи розвитку особистості. Процес становлення і розвитку особистості в онтогенезі	13	2	2			6	11	1				10
Тема 19. Особистісне зростання і його критерії. Зріла особистість	13	2	2			6	11		1			10
Тема 20. Кризи особистості в сучасному суспільстві	13	2	2			6	10					10
Тема 21. Психологічне здоров’я та психологічна стійкість особистості	13	2	2			16	19		1			18
Разом за змістовим модулем 4	52	8	8			33	51	1	2			48
Усього годин	**240**	**42**	**60**			**135**	**240**	**10**	**12**			**218**

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, ср – самостійна робота студентів, в т.ч. індивідуальні завдання.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Психологія особистості»

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1. **Основні підходи до вивчення особистості в психології**	
Тема 1. Психологія особистості як наукова дисципліна Основні напрями вивчення особистості. Аналіз поняття «особистість». Базові категорії психології особистості: людина, індивід, особистість, індивідуальність. Історія становлення психології особистості. Критерії оцінювання теорій особистості (персонологічних теорій). Багатовимірність у розумінні особистості. Основні положення, спрямовані на висвітлення природи особистості і рушійних сил її розвитку: структура, мотивація, розвиток особистості тощо.	2
Тема 2. Психоаналітична концепція З. Фройда Основні поняття та категорії психоаналізу. Історія виникнення психоаналізу. Зміст поняття психоаналізу. Базові поняття психоаналізу. Психоаналітичне вчення про несвідоме. Помилкові дії. Сновидіння та їх тлумачення.	2
Тема 3. Теорія і методологія психоаналізу Сексуальне життя людини в психоаналітичній теорії. Психоаналітичне розуміння структури психіки. Психологічний зміст страху. Теорія та практика клінічного психоаналізу. Зміст і етіологія неврозів. Характеристика опору. Прояви опору. Особливості пропрацювання опору. Перенос і контрперенос.	2
Тема 4. Учні та послідовники психоаналізу Концепція Карла Юнга. Індивідуальна психологія А. Адлера. Соціокультурна психологія Карен Хорні. Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма. Епігенетична теорія розвитку особистості Е. Еріксона. Теорія Анни Фройд.	4
Тема 5. Диспозиційний напрям у психології особистості Загальна характеристика диспозиційного напряму у психології особистості. Диспозиційна теорія особистості Гордона Олпорта. Теорія типів особистості Ганса Айзенка. Структурна теорія рис особистості Раймонда Кеттела.	2
Тема 6. Когнітивний підхід до особистості Біхівіоризм. Перші експерименти біхівіористів. Загальна	2

характеристика когнітивного підходу до особистості. Розвиток мислення в онтогенезі (теорія Жана Піаже). Теорія особистісних конструктів Джорджа Келлі. Теорія поля Курта Левіна.	
Тема 7. Гуманістичний напрям у психології особистості Загальна характеристика гуманістичного напряму. Теорія самоактуалізації Абрахама Маслоу. Феноменологічна теорія Карла Роджерса. Особистість у логотерапії Віктора Франкла. Екзистенційна психологія Ролло Мея.	2
Тема 8. Теорії особистості у вченнях психологів США і Європи Соціально-когнітивна теорія особистості Альберта Бандури. Теорія соціального научіння Джуліана Роттера. Психологія свідомості Вільяма Джемса. Особистість в «описовій психології» Вільгельма Дільтея та Едуарда Шпрангера. Теорії особистості у французькій соціологічній школі. Транзактний аналіз Еріка Берна	2
Тема 9. Класичні вітчизняні теорії особистості Теорія особистості у працях Г. С. Костюка. Особистість як «система систем» психологічних властивостей. Принцип розвитку як методологічна основа розуміння процесу становлення особистості. Динамічна функціональна теорія особистості за К. К. Платоновим. Єдність особистості й діяльності. Психологічна структура особистості за К. К. Платоновим. Особистість у філософсько-психологічній концепції С. Л. Рубінштейна. Взаємозв’язок життєвого шляху та загального психологічного складу особистості. Психологічна структура властивостей особистості. Властивості особистості як регулятори поведінки та діяльності особистості. Розуміння особистості через систему методологічних принципів (за О. М. Ткаченком). Концепція українського персоналізму О. Кульчицького. Особистість як інтегративний зв'язок психічних функцій і явищ.	2
Тема 10. Моделі особистості в сучасній українській психології Особистість як інтегральна психологічна якість у працях С.Д. Максименка, Г.О. Балла, М.Й. Боришевського й інших. Сучасні теорії формування особистості в українській психології. Теорія розвитку особистості школяра в навчальній діяльності (за О.К Дусавицьким). Теорія виховання творчої особистості на основі стратегіального підходу (за В.О. Моляко). Моністична теорія багатовимірного розвитку особистості у працях В.Ф.Моргуна. Методологічні засади розуміння багатовимірної природи та побудови особистості. Прикладні та прогностичні дослідження на засадах теорії багатовимірного розвитку особистості. Суб’єктність особистості (за В.О. Татенком). Індивід й особистість у психологічній теорії часу Б.Й.Цуканова. Життєвий світ особистості (за Т.М. Титаренко) та стратегії її самореалізації.	2
Разом за змістовий модуль 1	**22**
Змістовий модуль 2. **Психологічна характеристика**	

особистості	
Тема 11. Індивідуально-психологічні та соціально-психологічні властивості особистості Загальна характеристика властивостей людини як індивіда. Погляди психологів на роль генетичних чинників у розвитку особистості. Вікові індивідні властивості та особистість. Статевий диморфізм і статева ідентифікація особистості. Основні підходи до дослідження темпераменту. Соціально зумовлені характеристики особистості. Поняття про характер. Типологія характерів. Акцентуації характеру.	2
Тема 12. Самосвідомість (Я-концепція) особистості Самосвідомість як умова розвитку особистості. Механізми самосвідомості. Структура Я-концепції особистості та її етапи розвитку. Статево-рольові стереотипи. Самооцінка особистості. Самоефективність та самоактуалізація як компоненти поведінкової складової Я-концепції особистості. Самоусвідомлення та саморегуляція.	2
Разом за змістовий модуль 2	**4**
Змістовий модуль 3. **Характеристика сфер особистості**	
Тема 13. Ціннісно-мотиваційна сфера особистості Потреби і мотиви як джерело активності особистості. Потреби як механізм, що запускає активність людини. Класифікація потреб. Мотив як усвідомлена потреба, як спонукання до активності. Класифікація мотивів. Структура мотиву. Функції мотиву. Мотив і мотивація. Мотивація як процес формування мотиву. Основні мотиваційні утворення. Зовнішня мотивація. Внутрішня мотивація. Спрямованість особистості як система стійких мотивів, що спонукають людину до діяльності (Л. І. Божович). Види спрямованості: спрямованість на взаємодію, ділова спрямованість, спрямованість на себе.	2
Тема 14.Теорії розвитку ціннісно-мотиваційної сфери особистості Умови розвитку ціннісно-мотиваційної сфери особистості. Дефіцитарна мотивація й мотивація досягнення (А. Маслоу). Розвиток мотивації в діяльності особистості. Теорія мотивації досягнення успіху й уникнення невдач у різних видах діяльності (Дж. Аткінсон, Д. Макклеланд). Теорія каузальної атрибуції: пояснення особистістю мотивів своєї поведінки і поведінки інших людей (Ф.Хайдер, Дж. Келлі). Самоактуалізація особистості. Ціннісні орієнтації як змістовна характеристика спрямованості (М. Рокич). Термінальні та інструментальні цінності.	2
Тема 15. Когнітивна сфера особистості Когнітивні стилі та їх характеристика. Оціночні судження: якірний ефект, ефект стереотипізації, ефект ореола, нереалістичний оптимізм. Впив емоцій на когнітивні процеси. Детермінанти	2

когнітивного розвитку.	
Тема16. Емоційна сфера особистості Функції емоцій у керуванні поведінкою і діяльністю людини. Емоції очікування і прогнозу. Фрустраційні емоції. Комунікативні емоції. Інтелектуальні емоції. Характеристика емоційних станів, що виникають у процесі діяльності. Емоційні властивості та типи особистості. Характеристика різних почуттів.	2
Тема 17. Поведінкова сфера особистості Поведінка особистості в суспільстві. Вплив суспільства на статус і соціальну роль особистості. Особистість і соціальні ролі. Вплив соціальних норм на регуляцію поведінки особистості. Установки, стереотипи та імідж особистості як засоби регуляції її поведінки. Психологічні механізми цілеспрямованої поведінки.	2
Разом за змістовий модуль 3	**10**
Змістовий модуль 4. **Розвиток особистості**	
Тема 18. Етапи розвитку особистості. Процес становлення і розвитку особистості в онтогенезі Періодизація психічного розвитку особистості. Концепція стадіального розвитку психіки (Ж. Піаже). Концепція періодизації психічного розвитку особистості (Д. Ельконін). Стадії психосоціального розвитку особистості (З. Фрейд, Е. Еріксон). Рівні розвитку особистості: доособистісний, егоїстичний, групоцентричний, гуманістичний, духовний (Б. Братусь).	2
Тема 19. Особистісне зростання і його критерії. Зріла особистість Зріла особистість та її характеристики (Г. Олпорт). Критерії психічно зрілої особистості: зріла і відповідальна людина в соціально-сексуальних стосунках (З. Фрейд); соціально-корисний тип (А. Адлер); інтегрована, гармонійна і цілісна особистість (К. Юнг); его-ідентична особистість (Е.Еріксон); самоактуалізована особистість (А. Маслоу); особистість, що повноцінно функціонує (К. Роджерс); самореалізація особистості. Проблема особистісного вибору (Е. Фромм). Особистісний смисл (О. М. Леонтьєв, В.Франкл) та ін. Продуктивна особистість (Е. Фромм). Творча особистість, закономірності розвитку.	2
Тема 20. Кризи особистості в сучасному суспільстві Розуміння криз особистості у психології. Гармонійний і дисгармонійний розвиток особистості. Етапи проживання потрясінь і прийняття нових умов реальності. Ставлення до кризи та шляхи її подолання.	2
Тема 21. Психологічне здоров’я та психологічна стійкість особистості Розуміння психічного здоров’я. Модель здорової особистості в теоріях зарубіжних дослідників. Внутрішня картина здоров’я	2

людини. Вплив суспільної дійсності на психічне здоров'я особистості. Психічна стійкість особистості. Саногенний потенціал особистості, його активізація і саморегулювання.	
Разом за змістовий модуль 4	**8**
Всього	**42**

6.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
	Змістовий модуль 1. Основні підходи до вивчення особистості в психології	
1	Об'єкт, предмет та методи психології особистості	2
2	Роль та значення концепції З. Фройда в історичній ретроспективі психології	4
3	Методологічні основи та основні поняття психоаналізу	4
4	Психоаналіз та неопсихоаналіз	4
5	Типи особистості та теорія рис	4
6	Біхівіоризм. Роль та значення когнітивної психології для сучасної науки	4
7	Основні принципи гуманістичного підходу	2
8	Соціально-когнітивна та описова теорії особистості	2
9	Концепції особистості в працях українських психологів минулого століття	2
10	Сучасні концепції особистості в працях українських психологів	4
	Змістовий модуль 2. Психологічна характеристика особистості	
11	Роль вродженого і набутого в становленні особистості	4
12	Свідомість та самосвідомість особистості	2
	Змістовий модуль 3. Характеристика сфер особистості	
13	Значення та вплив цінностей особистості на її соціалізацію	4
14	Основні теорії та концепти розвитку ціннісно-смислової сфери особистості	4
15	Когнітивні процеси особистості	2
16	Емоції, почуття та воля особистості	2
17	Поведінка та її формування	2
	Змістовий модуль 3. Розвиток особистості	2
18	Розвиток особистості в онтогенезі	2
19	Критерії та етапи особистісного зростання	2
20	Особистісні кризи, як рушій розвитку	2
21	Психологічне здоров'я особистості. Поняття норми в психології	2
	Всього	60

6.3. Самостійна робота

Зміст	К-ть годин
Добір і самостійне опрацювання джерел за заданою темою.	**45**
Творче завдання: Опрацювання літератури та доповідь на тему за вибором здобувачів освіти.	**45**
Практичні завдання: виконання психодіагностичних методик і тематичних завдань.	**45**
Всього	**135**

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання ІНДЗ (*4 год.).

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для активізації процесу навчання здобувачів освіти в ході вивчення дисципліни «Психологія особистості» застосовується комплексний підхід, що поєднує різноманітні навчальні технології та засоби.

На лекційних заняттях матеріал структурується чітко та зрозуміло, відповідно до модулів та тем курсу. Увага здобувачів освіти зосереджується на ключових концепціях психології особистості, наводяться конкретні приклади їх практичного застосування. Викладач звертається до міжнародного досвіду у сфері психології особистості, заохочуючи здобувачів освіти до критичного осмислення різних підходів та їхньої еволюції Для покращення сприйняття інформації використовуються візуальні матеріали: схеми теоретичні моделі. Активно застосовуються технічні засоби, такі як мультимедійні презентації та навчальні відеоматеріали.

Практичні заняття насичені різноманітними інтерактивними методами. Проводяться дискусії з обговорення актуальних проблем психологіїЗдобувачі освіти беруть участь у рольових іграх для відпрацювання навичок командної творчої роботи, проходять психологічні тести для самооцінки.

В умовах змішаної та дистанційної моделей навчання активно використовуються сучасні технології. Інтерактивні лекції та семінари проводяться за допомогою платформ Zoom або Google Meet. Освітня платформа Moodle застосовується для виконання самостійних дослідницьких і тестових завдань. Для оперативного зв'язку та обміну матеріалами використовуються месенджери Telegram та Viber. Онлайн-опитування та тестування проводяться за допомогою Google Forms, а групова робота організовується через Google Classroom. Онлайн-дошки, такі як Miro, застосовуються для візуалізації групових проєктів.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з навчальної дисципліни «Психологія особистості» включає *поточне, тематичне оцінювання* (з тем, визначених для аудиторного обговорення і самостійного опрацювання) та модульний контроль.

Поточний і тематичний контроль передбачає оцінювання:

- результатів аналізу навчально-методичних і довідкових матеріалів;
- участі в дискусії під час лекційних занять;
- підготовки виступу до занять із презентацією (чи без);
- підготовки індивідуальних завдань за вибором здобувачів вищої освіти.

Модульний контроль проводиться у тестовій комбінованій формі (комп'ютерне чи на паперових носіях) та виконання проєктного/творчого завдання (усно/письмово). Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі усного іспиту.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Бали за лекційне заняття враховують такі показники: активність участі здобувачів у дискусії, самостійна підготовка виступу-презентації, опрацювання додаткового матеріалу з теми.

Бали на практичному занятті здобувачі вищої освіти отримують за виконані практичні завдання, опрацювання джерел, командні проєкти, презентації, активність під час дискусій і виконання практичних завдань.

Бали за самостійну роботу враховують: виконання дослідницьких і творчих завдань індивідуально й колективно, результативну практичну роботу в групі, опрацювання навчально-методичних і довідкових джерел, презентації, активність самостійної пошукової роботи.

Під час модульного контролю передбачені комплексні засоби оцінювання (усно й письмово, під час виконання тестових завдань, дослідницьких і творчих тощо), у тому числі комп'ютерно орієнтовані.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється за результатами поточного (практичні заняття, самостійна робота) та рубіжного (модульного) контролів за десятибальною шкалою – «1», «2», «3», «4» … «10».

1 бал оцінювання (з заокругленням до цілого числа) відповідає 10 % правильних тверджень у разі усної відповіді, відповідей у тесті, виконаних

завдань тощо.

Бали з модульного контролю нараховуються за виконання модульної контрольної роботи.

Відсутність студента на занятті («нб») у розрахунку середнього арифметичного значення (САЗ) приймається як «0».

У кінці семестру обчислюється САЗ всіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок з наступним переведенням його у бали за формулою:

$$БПК = САЗ \times k,$$

де БПК – бали з поточного контролю;

САЗ – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок:

k – коєфіцієнт для певного виду контролю (практичні заняття, самостійна робота – «3», модульний контроль – «1» для форми підсумкового контролю «екзамен» та «4» для форми підсумкового контролю «залік»).

Результати поточного оцінювання здобувача (за 10-бальною шкалою) виставляються в електронний журнал АСУ БНАУ і автоматично переводяться у 100-бальну шкалу відповідно до розподілу балів за окремі види робіт.

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти

Максимально можлива к-ть балів, якщо форма підсумкового контролю	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	Підсумковий контроль	Загальний бал
Залік	30	30	40	-	100
Іспит	30	20	20	30	100

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов’язковим повторним вивченням	

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНО-ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни використовується система інформаційних ресурсів: дидактичні, програмні, мережа Інтернет, бібліографічні, бібліотечні. Серед них інтернет-ресурси, періодичні видання, наукові праці професорсько-викладацького складу, тези та матеріали наукових конференцій.

Засоби унаочнення та взаємодії:

1. Мультимедійні презентації у програмах Microsoft Office Power Point, Canva.
2. Відеоматеріали з каналу Youtube та публічні відеолекції в записах.
3. Роздавальні матеріали – табличні й схематичні основи, інфографіка тощо.
4. Засоби зворотного зв’язку – інтерактивна дошка Padlet, сайт для інтерактивних презентацій і голосування Mentimeter.
5. В умовах дистанційного навчання – застосунки платформи для відеоконференцій Zoom, Google Meet, освітня платформа BNAU MOODLE, Google Classroom.

Необхідне матеріально-технічне забезпечення:

- аудиторного навчання: дошка аудиторна, мебльоване навчальне приміщення, комп’ютерне обладнання (ПК/ноутбук + мультимедійний проєктор), Wi-Fi.
- дистанційного: мережа Інтернет, електронні пристрої, у т.ч. персональні.

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Весельська Л. А., Дєніжна С. О., Клевець Л. М. та ін. Психологія особистості: навчальний посібник. Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. — 156 с.
2. Кацавець Г. Психологія особистості. Навчальний посібник. Київ: Алерта, 2021. 334 с.
3. Католик Г. В., Калька Н. М. Психологія особистості (в схемах, презентаціях і таблицях): навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 158 с.
4. Титаренко Т. Сучасна психологія особистості. Навчальний посібник. К.:

Каравела, 2023. 372 с.

5. Maltby J., Day L., Macaskill A. Personality, Individual Differences and Intelligence: textbook. 5th ed. Harlow : Pearson, 2022.

Додаткові

1. Бліхар В. Особливості взаємозв’язку стилів сімейного виховання та батьківських установок із дитячими страхами і тривожністю // Психологія і особистість. 2024. Т. 14, № 1. С. 141–155.
2. Буняк Н. Модель здорової молоді сьогодення // Психологія і особистість. 2024. Т. 14, № 1. С. 45–57.
3. Немерюк Ю. Актуальні проблеми діагностики селективного мутизму в умовах воєнного стану // Психологія і особистість. 2024. Т. 14, № 1. С. 209–224.
4. Павлик Н. Соціально-психологічна адаптація педагога до глобальних змін світу в умовах тривалого стресу // Психологія і особистість. 2024. Т. 14, № 2. С. 63–73.
5. Павлик Н. Структура та критерії психологічного здоров’я особистості // Психологія і особистість. 2022. Т. 12, № 1. С. 34–59.
6. Пасніченко А. Рівні психічного розвитку особистості // Психологія і особистість. 2024. № 7 (1). С. 56–69.
7. Скуловатова О.В., Волотовська Н.В. Використання інформації з відкритих джерел для створення психологічного портрета особистості. Виклики та перспективи сучасної науки: теорія, практика, інновації: матеріали міжнародної науково-практичної онлайн-конференції. 10-11 квітня 2025р. Білоцерківський НАУ. С.320-324.
8. Соловйов О., Літвінова О. «Психологи страху» та «інфернальність» автократичної соціальності: психоаналітичний розбір однієї акцентуації // Психологія і особистість. 2024. Т. 14, № 1. С. 9–44.
9. Aqeel M., Rehna T., Akhtar R., Abbas J. Evaluating the psychometric

properties of the multidimensional externalising behaviour disorders inventory in Pakistani truant students // Psychology and Personality. 2024. Vol. 14, No. 2. P. 9–21.

10. Mammadov S., Wang S., Lu Z. Personality types and their associations with psychological resilience, coping with stress and life satisfaction among undergraduate students: A latent profile analysis approach // Personality and Individual Differences. 2024. No. 222.
11. Nielsen M. D., Kajonius P. Beyond the Big Five factors: using facets and nuances for enhanced prediction in life outcomes // Current Psychology. 2024. Vol. 43. P. 18621–18630.
12. Shkembi F., Treska V., Xhomara N. Standardization and the impact of Big 5 factor personality test subscales on achievement // British Journal of Psychology Research. 2024. Vol. 12, No. 2. P. 35–53.